

autem requiritur ad baptismum corporalis ablutio per aquam. Unde et baptismus lavacrum nominatur, secundum illud Ephes. 5: Mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ. Sed quod fiat ablutio hoc vel illo modo, accidit baptismo. Et ideo talis diversitas non tollit unitatem baptismi.

Ad 2, dicendum, quod in immersione expressius representatur figura sepulturæ Christi, et ideo hic modus baptizandi est communior et laudabilior. Sed in aliis modis baptizandi representatur aliquo modo, licet non ita expresse. Nam quocumque modo fiat ablutio, corpus hominis, vel aliqua pars ejus, aquæ supponitur, sicut corpus Christi sub terra fuit positum.

Ad 3, dicendum, quod principalis pars corporis, præcipue quantum ad interiora membra, est caput, in quo vigent omnes sensus, et interiores et exteriores. Et ideo, si totum corpus aqua non possit perfundi, propter aquæ paucitatem, vel propter aliquam aliam causam, oportet caput perfundere, in quo manifestatur principium animalis vitæ. Et licet per membra, quæ generationi deserviunt, peccatum originale traducatur, non tamen sunt membra illa potius aspergenda, quam caput, quia per baptismum non tollitur transmissio originalis in prolem per actum generationis, sed liberatur anima a macula et reatu peccati, quod incurrit. Et ideo debet præcipue lavari illa pars corporis, in qua manifestantur opera animæ. In veteri autem lege remedium contra originale peccatum institutum erat in membro generationis, quia adhuc ille, per quem originale erat amovendum, nasciturus erat ex semine Abrahæ. Cujus fidem circumcisio significat, ut dicitur ad Rom. 4.

ARTICULUS VIII.

Utrum trina immersio sit de necessitate baptismi (4, d. 3, art. 4, quæst. 2 et 3. Et d. 23, quæst. 1, art. 1, quæst. 2, cor.).

1. Ad octavum sic proceditur. Videtur, quod trina immersio sit de necessitate baptismi. Dicit enim Augustin. (refertur hoc in Deconsecr., d. 4, c. 77, Postquam, ex hom. 4) in quodam sermone de Symbolo ad baptizatos: Recte tertio mersi estis, qui accepistis baptismum in nomine sanctæ Trinitatis, recte tertio mersi estis, qui accepistis baptismum in nomine Jesu Christi, qui etiam tertia die surrexit a mortuis. Illa enim tertio repetita

immersio, typum Dominicæ exprimit sepulturæ, per quam Christo consepulti estis in baptismo. Sed utrumque videtur ad necessitatem baptismi pertinere, scilicet, et quod significetur in baptismo Trinitas personarum, et quod fiat configuratio ad sepulturam Christi. Ergo videtur, quod trina immersio sit de necessitate baptismi.

2. Præterea, sacramenta ex mandato Christi efficaciam habent. Sed trina immersio est ex mandato Christi. Scribit enim Pelagius Papa (de Consecr., d. 4, c. Multi sunt) Gaudentio Episcopo: Evangelicum præceptum, ipso Domino Deo, et Salvatore nostro Jesu Christo tradente, nos admonet, in nomine Trinitatis trina mersione sanctum baptismum unicuique tribuere. Ergo sicut baptizare in nomine Trinitatis est de necessitate baptismi, ita etiam baptizare trina immersione videtur esse de necessitate baptismi.

3. Præterea, si trina immersio non sit de necessitate baptismi, ergo ad primam immersionem aliquis baptismi consequitur sacramentum. Si ergo addatur secunda, vel tertia, videtur quod secundo, vel tertio baptizetur, quod est inconueniens. Non ergo una immersio sufficit ad sacramentum baptismi, sed trina immersio videtur esse de necessitate ipsius.

Sed contra est, quod Gregor. (lib. 1, ep. 41, a med., et habetur de Consecr., d. 4, c. 79, De trina) dicit scribens Leandro Episcopo: Reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in baptismo, vel ter vel semel immergere, quoniam et in tribus mersionibus personarum Trinitas, et in una potest divinitatis singularitas designari.

Respondeo dicendum, quod sicut prius dictum est (art. præc., ad 1) ad baptismum per se requiritur ablutio aquæ, quæ est de necessitate sacramenti. Modus autem ablutionis per accidens se habet ad sacramentum. Et ideo, sicut ex prædicta auctoritate Gregor. (in argum. Sed contra) patet, quantum est de se, utrumque licite fieri potest, scilicet et semel et ter immergere, quia unica immersione significatur unitas mortis Christi, et unitas divinitatis, per trinam autem immersionem significatur triduum sepulturæ Christi, et etiam Trinitas personarum. Sed diversis ex causis secundum ordinationem Ecclesiæ, quandoque institutus est unus modus, quandoque alius; quia enim a principio nascentis Ecclesiæ, quidam de Trinitate male sentiebant, Christum purum hominem esse æstimantes, nec dici Filium Dei et Deum, nisi propter me-

ritum ejus, quod præcipue fuit in morte, ideo non baptizabant in nomine Trinitatis, sed in commemoratione mortis Christi, et una immersione. Quod reprobatur in primitiva Ecclesia. Unde in Canonibus Apostol. (can. 49. Et habetur de Consecr., dist. 4, cap. 78) legitur: Si quis presbyter aut Episcopus non trinam immersionem unius mysterii celebret, sed semel mergat in baptismo (quod dari a quibusdam dicitur in morte Domini) deponatur. Non enim nobis dixit Dominus, in morte mea baptizate, sed in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti. Postmodum vero inolevit quorundam schismaticorum et hæreticorum error, homines rebaptizantium, sicut de Donatistis August. narrat super Joan. (tract. 11, a med.). Et ideo in detestationem erroris eorum fuit statutum (in Concil. Tolet. 4, can. 5, tom. 2 Concil., et habetur de Consecr., d. 4, c. 84, Propter, ex Ivone, in Decret.) quod fieret una sola immersio. Ubi sic legitur: Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus baptismi immersionem. Sed cessante tali causa communiter observatur in baptismo trina immersio. Et ideo graviter peccaret aliter baptizans, quasi ritum Ecclesiæ non observans; nihilominus tamen esset baptismus.

Ad 1 ergo dicendum, quod Trinitas est sicut agens principale in baptismo. Similitudo autem agentis pervenit ad effectum secundum formam, et non secundum materiam. Et ideo significatio Trinitatis fit in baptismo per verba formæ, nec est de necessitate, quod significetur Trinitas per usum materiæ, sed hoc fit ad majorem expressionem. Similiter etiam mors Christi figuratur sufficienter in unica immersione. Triduum autem sepulturæ non est de necessitate salutis nostræ, quia etiam si unum die fuisset sepultus, vel mortuus, suffecisset ad perficiendam nostram redemptionem; sed triduum illud ordinatur ad manifestandam veritatem mortis, ut supra dictum est (quæst. 11, art. 4, et quæst. 53, art. 2). Et ideo patet, quod trina immersio, nec ex parte Trinitatis, nec ex parte passionis Christi, est de necessitate sacramenti.

Ad 2, dicendum, quod Pelagius Papa (loco cit. in argum.) intelligit trinam immersionem esse de mandato Christi in suo simili, in hoc scilicet, quod Christus præcepit baptizari in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti; non tamen est similis ratio de forma, et de usu materiæ, ut dictum est (in solut. præc.).

Ad 3, dicendum quod, sicut supra dictum est (quæst. 64, art. 8), intentio requiritur ad baptismum, et ideo ex intentione ministri Ecclesiæ, qui intendit unum baptismum dare trina immersione, efficitur unum baptisma. Unde Hieron. dicit super Epist. ad Ephes., super illud cap. 4: Unus dominus, etc.: Licet ter baptizemur (id est immergamur) propter mysterium Trinitatis, tamen unum baptisma reputatur. Si vero intenderet, ad unamquamque immersionem unum baptisma dare, ad singulas immersiones repetens verba formæ, peccaret, quantum in se est, pluries baptizans.

Doctrina, quam D. Thomas tradidit in his articulis, explicata a nobis est in superiori disput. 20, quia pertinet ad materiam hujus sacramenti, ut ibi notavimus; littera autem D. Thomæ per se satis est perspicua.

ARTICULUS IX.

Utrum baptismus possit iterari (4, d. 6, quæst. 2, art. 1, quæst. 1. Et 4 contra, c. 59, fin. et cap. 70 et 71. Et Joan. 3, col. 4, et Ephes. 4, lect. 2, col. 1, fin.; et sup. quæst. 63, art. 5).

1. Ad nonum sic proceditur. Videtur, quod baptismus possit iterari. Baptismus enim videtur institutus ad ablutionem peccatorum. Sed peccata iterantur. Ergo multo magis baptismus debet iterari, quia misericordia Christi transcendit hominis culpam.

2. Præterea, Joannes Baptista præcipue fuit a Christo commendatus, cum de eo dictum sit, Matth. 11: Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista. Sed baptizati a Joanne iterum baptizabantur, ut habetur Act. 19, ubi dicitur, quod Paulus baptizabat eos, qui erant baptizati baptismo Joannis. Ergo multo fortius, illi, qui sunt baptizati ab hæreticis vel peccatoribus, sunt rebaptizandi.

3. Præterea, in Nicæno Concilio (can. 19) statutum est, si quis confugerit ad Ecclesiam catholicam de Paulianistis et Catharicis, rebaptizari eum omnino debere. Videtur autem esse eadem ratio de aliis hæreticis. Ergo baptizati ab hæreticis debent rebaptizari.

4. Præterea, baptismus est necessarius ad salutem. Sed de quibusdam baptizatis aliquando dubitatur, an sint baptizati. Ergo videtur, quod debeant iterum baptizari.

5. Præterea, Eucharistia est perfectius sacramentum, quam baptismus, ut supra dictum est (quæst. præced., art. 3). Sed sacramentum Eucharistiæ iteratur. Ergo videtur, quod multo magis baptismus possit iterari.

Sed contra est, quod dicitur Ephes. 4: Una fides, unum baptisma.

Respondeo dicendum, quod baptismus iterari non potest, primo quidem, quia baptismus est quædam spiritualis regeneratio, prout scilicet aliquis moritur veteri vitæ, et incipit novam vitam agere. Unde dicitur, Joan. 3: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Unius autem non est, nisi una generatio, et ideo non potest baptismus iterari, sicut nec carnalis generatio. Unde August. (tract. 11, ante med.) dicit super illud Joan. 3: Numquid potest in ventrem matris suæ iterato introire, et renasci? Sic tu, inquit, intellige nativitatem spiritus, quomodo intellexit Nicodemus nativitatem carnis; quomodo enim uterus non potest repeti, sic nec baptismus. Secundo, quia in morte Christi baptizamur, per quam morimur peccato, et resurgimus in novitatem vitæ; Christus autem semel tantum mortuus est, et ideo baptismus iterari non debet; propter quod Hebr. 6, contra quosdam rebaptizari volentes, dicitur: Rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, ubi Gloss. (ord. super illud, Renovari rursus ad pœnitentiam) dicit: Una Christi mors, unum baptisma consecravit. Tertio, quia baptismus imprimi characterem, qui est indelebilis, et cum quadam consecratione datur; unde sicut aliæ consecrationes non iterantur in Ecclesia, ita nec baptismus. Et hoc est, quod August. dicit in 2 contra Epistolam Parmeniani, cap. 13, a med., quod character militaris non repetitur, et quod non minus hæret sacramentum Christi, quam corporalis hæc nota; cum videamus nec apostatas carere baptisate, quibus utique per pœnitentiam redeuntibus, non restituitur. Quarto, quia baptismus principaliter datur contra originale peccatum, et ideo sicut originale peccatum non iteratur, ita etiam nec baptismus iteratur, quia, ut dicitur Rom. 5, sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Ad 1 ergo dicendum, quod baptismus operatur in virtute passionis Christi, sicut supra dictum est (art. 2 hujus q.). Et ideo sicut peccata sequentia virtutem passionis Christi

non auferunt, ita etiam non auferunt baptismum, ut necesse sit ipsum iterari. Sed pœnitentia superveniente, tollitur peccatum, quod impediabat effectum baptismi.

Ad 2, dicendum, quod sicut August. dicit super illud Joan. 1 (tract. 5, declinando ad fin., tom. 9): Sed ego nesciebam eum: Ecce post Joannem baptizatum est, post homicidam non est baptizatum, quia Joannes dedit baptismum suum, homicida dedit baptismum Christi, quod sacramentum tam sanctum est, ut nec homicida ministrante polluatur.

Ad 3, dicendum, quod Pauliniani et Cataphrygæ non baptizabant in nomine Trinitatis. Unde Gregor. dicit (in regist. lib. 9, epist. 61, paulo a prin. Refert. de Consecr., d. 4, c. Hi vero), scribens Quirino Episcopo: Hi hæretici, qui in Trinitatis nomine minime baptizabant, sicut sunt Bonosiani et Cataphrygæ (qui scilicet idem sentiebant cum Pauliniani) quia et illi Christum Deum non credunt (existimantes ipsum scilicet esse purum hominem) et isti (scilicet Cataphrygæ) Spiritum Sanctum perverso sensu esse quemdam pravum hominem Montanum (scilicet credunt): tales cum ad sanctam Ecclesiam veniunt, baptizantur, quia baptisma non fuit, quod in errore positi in sanctæ Trinitatis nomine minime perceperunt. Sed sicut in regulis Ecclesiasticis dicitur (de Eccles. dogm., cap. 52, in Aug., et de Cons., d. 4, cap. 43, et cap. 27): Si qui apud illos hæreticos baptizati sunt, qui in sanctæ Trinitatis confessione baptizabant, et veniunt ad Catholicam fidem, recipiantur ut baptizati.

Ad 4 ergo dicendum, quod sicut dicit Decret. Alexand. III (in lib. 3, tit. 42, de Bapt. et ejus effectu, c. De quibus, est cap. 2, et de Cons., d. 4, 109, 110, 111 et 112): De quibus dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his verbis præmissis: Si baptizatus es, ego non te baptizo, sed si nondum baptizatus es, ego te baptizo, etc. Non enim videtur iterari, quod nescitur esse factum.

Ad 5, dicendum, quod utrumque sacramentum, scilicet baptismi et Eucharistiæ, est representativum Dominicæ mortis et passionis; aliter tamen et aliter. Nam in baptismo commemoratur mors Christi, in quantum homo Christo commoritur, ut in novam vitam regeneretur. Sed in sacramento Eucharistiæ commemoratur mors Christi, in quantum ipse Christus passus exhibetur nobis, quasi paschale convivium, secundum illud 1 Cor. 5: Pascha nostrum immolatus est Christus, ita-

que epulemur. Et quia homo semel nascitur, multoties autem cibatur, semel tantum datur baptismus, multoties autem Eucharistia.

COMMENTARIUS.

Respondet D. Thom. baptismum iterari non posse. Cujus rei quatuor adducit congruentias optimas, easque magis explicat in solutionibus argumentorum, sed omnia sunt clara in littera; locus autem ad Ephes. 4, quem D. Thomas adducit, nonnullam difficultatem habet, quam in sequenti disputatione tractabimus.

DISPUTATIO XXII.

DE UNITATE SACRAMENTI BAPTISMI.

Disputatio hæc pertinere poterat ad aliam supra traditam de institutione, seu existentia baptismi; tamen propter D. Thomam usque ad hunc locum dilata est, et quia facile expediri potest, suppositis his, quæ de essentia baptismi dicta sunt. Duplex ergo unitas de hoc sacramento investigari potest, essentialis scilicet, seu specifica, et numerica, et de utraque breviter dicemus.

SECTIO I.

Utrum baptismi sacramentum sit unum tantum in specie, et quomodo differat a baptismo sanguinis, et flaminis.

1. Ratio dubitandi. — Ratio dubitandi est primo, quia baptismus communiter distingui solet in baptismum aquæ, sanguinis, et flaminis, ut constat ex D. Thoma, in hac quæst., art. 11 et 12; Magistro, et aliis Doctoribus in 4, dist. 4; Alens., 4 part., quæst. 22; Hugo Victor., lib. 2 de Sacram., part. 6, cap. 6 et 7; Waldens., tom. 2 de Sacram., cap. 96 et 97; sed hæc tria baptismata specie differunt, ut per se constat: ergo. Secundo, quia baptismus etiam dividitur in baptismum Joannis, et baptismum Christi; sed hæc baptismata specie differunt, ut in superioribus visum est: ergo. Tertio, quia baptismus etiam dividitur in baptismum per immersionem, et per aspersionem, seu infusionem aquæ; sed hæc etiam baptismata videntur specie differre, quia licet materia remota sit eadem, tamen materia proxima videtur specie diversa; essentia autem sacramenti magis attendenda

est juxta materiam proximam, quam remotam: ergo, etc.

2. Conclusio. — Respondetur, baptismum, qui est unum e sacramentis novæ legis, esse unicum in essentia et specie ultima. Conclusio est communis Theologorum, et certa ex illo Pauli ad Ephes. 4: Unus Dominus, una fides, unum baptisma; illum enim locum de essentiali et specifica unitate interpretantur ibi Chrysost., serm. 11, et Hieronym. qui ex eo loco arguit Valentinum et alios hæreticos, qui duo vel plura baptismata posuerunt, et insinuat Tertull., lib. de Bapt., cap. 15, de quo testimonio plura in seq. sect. Præterea ostendi potest conclusio, tum ex doctrina generali supra tradita de septem sacramentis novæ legis; ostendimus enim tantum esse septem species ultimas sacramentorum; tum etiam ex speciali doctrina et ratione hujus sacramenti; habet enim unam formam specificam, quæ omnino necessaria est, ut hujusmodi sacramentum conficiatur. Habet etiam eandem materiam remotam, scilicet, aquam naturalem, et proximam, scilicet, ablutionem. Illæ enim ablutionum differentie accidentales sunt, tam physice, quia omnes fiunt per motum localem, solum accidentaliter diversum; quam moraliter, seu sacramentaliter, quia omnes ordinantur ad eundem finem ablutionis. Rursus hujusmodi baptismus semper ordinatur ad eundem primarium effectum spiritualis regenerationis, et remissionis peccati originalis. Unde eandem significationem habet, et eundem characterem in specie imprimit; ergo est semper idem secundum speciem.

3. Inductione probatur conclusio. — Deinde explicatur et probatur conclusio discurrendo per alia baptismata, seu opera, quibus nomen baptismi accommodari solet. Et in primis omitto varia baptismata aquæ, quæ in lege veteri in usu fuerunt, ut dicitur ad Hebræos 9; illa enim, quamvis in exteriori ablutione similia esse potuerint nostro baptismo, tamen in ratione signi et cæremonie sacræ multum ab eo differebant. Eademque ratio est de baptismo Joannis, qui etiam in ablutione externa similis fuit nostro baptismo; in ratione tamen signi sacri, et in effectu, et in sanctificatione per formam verborum valde dissimilis. De qua re fuse disputatum est tomo præcedenti; et ideo plura hoc loco dicenda non sunt. Ac propterea in conclusione locutus sum de baptismo, qui est sacramentum novæ legis, ut cætera omnia baptismata aquæ excludat.